

Koncepcia fungovania a činnosti Zastúpenia Košického samosprávneho kraja pri EÚ

Úvod a základné informácie

Zastúpenie Košického samosprávneho kraja pri EÚ (Kosice Region Brussels Office) v Bruseli začalo svoju činnosť v roku 2019. Po vzore ostatných až 300 vyspelých regiónov je Košický samosprávny kraj (KSK) v rámci SR, spolu s Bratislavským a Trnavským samosprávnym krajom (BSK a TTSK), región ktorý má svoju stálu reprezentáciu na pôde nášho európskeho spoločenstva. Poslaním Zastúpenia je zosilnenie hlasu regionálnej samosprávy v centre života EÚ, vytváranie partnerstiev – tzv. networking – pre realizáciu politík našej samosprávy, príspevok k zvýšeniu a zlepšeniu vykonávania fondov EÚ.

Berúc do úvahy rastúci počet a zložitosť nových európskych právnych predpisov, ako aj aktuálne stále prebiehajúci proces programovania fondov, ktorých prijímateľom bude aj KSK, majú tieto aktivity kľúčový význam. Vzhľadom na uvedené, tak ide primárne o naplnenie naliehavej potreby byť priamo a rýchlo pri zdroji informácií o finančných a rozvojových možnostiach, ktoré Únia ponúka a o reálnu schopnosť, ich čo najefektívnejšie a správne (tak ako je zamýšľané tvorcami legislatívy) využiť v prospech regiónu (**mestá a regióny sú zodpovedné až za 60 % verejných investícií v Európe**). Len ten, kto vie informácie vyhľadať a spracovať, môže mať z nich úžitok. Prostredníctvom riadneho členstva v Európskom výbore regiónov (VR, CoR), v Združení európskych regiónov (AER), či ako aktér na pôde bruselských regionálnych platforiem, v ktorých pôsobia zamestnanci krajských zastúpení, zvyšuje KSK podstatne svoju viditeľnosť na európskej úrovni, a tak aj spôsobilosť dostať sa do povedomia tvorcov legislatívy, či záujemcov o investovanie. Skvalitňuje sa tak dosah ku kľúčovým dátam a inováciám, ktoré sa následne môžu implementovať v rámci výkonu regionálnej politiky v prospech tých najdôležitejších – občanov kraja a rozvoju územia. V intenciách uvedených skutočností tak Zastúpenie KSK pri EÚ buduje kontakty s európskymi inštitúciami, najmä s Európskym parlamentom (EP), VR a Európskou komisiou (EK). KSK je takto otvorený vytvárať siete partnerov a vymieňať si cenné skúsenosti so všetkými, ktorých sa náš európsky projekt dotýka. Medzi takéto partnerstvá môžeme zahrnúť najmä slovenské podniky, pôsobiace v rámci kraja, regionálnych partnerov, vzdelávacie inštitúcie, akademikov, investorov, lobistov, konzultantov, médiá atď.

Zastúpenie KSK pri EÚ sídli pod jednou strechou spolu so zastúpením BSK a TTSK na Rue d'Arlon 63 v Bruseli. Kancelária sa nachádza v priestoroch nízkoenergetického domu „Renewable Energy House“, ktorý funguje s dôrazom na environmentálne aspekty, koncept udržateľnosti, ekologický a citlivý prístup k prírode, čo je samozrejme hlavná prizma, cez ktorú aktuálne všetky európske politiky prechádzajú. **Poloha priamo v Európskej štvrti v tesnej blízkosti VR a hlavných inštitúcií EÚ, predstavuje nezanedbateľnú výhodu.**

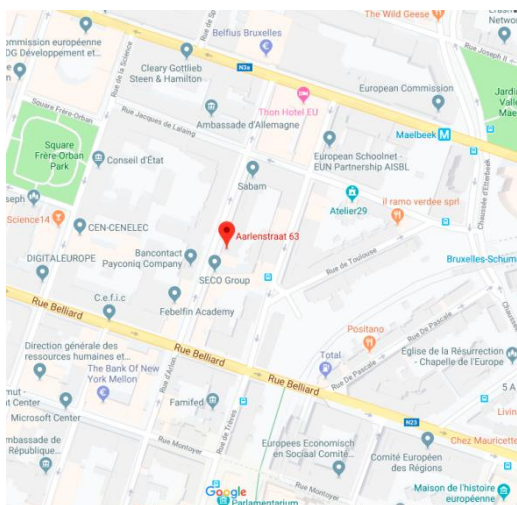
Personálne obsadenie

Zastúpenie KSK pri EÚ patrí v organizačnej štruktúre pod činnosť oddelenia európskych záležitostí (ODDEZ) na Úrade Košického samosprávneho kraja, ktoré vedie Mgr. Alexandra Kováčiková. Fungovanie a činnosti kancelárie zabezpečuje jeden stály hlavný zamestnanec, Mgr. Michal Roháč, vedúci zastúpenia. Je vhodné podotknúť, že **našej regionálnej reprezentácii sa podarilo uspieť v žiadosti o získanie certifikátu ministra vonkajších vzťahov Regiónu Brusel - hlavné mesto, ktorým sa kancelária uznáva ako oficiálne zastúpenie regionálnej samosprávy na území regiónu Brusel.**

Kancelária bola rovnako **zapísaná do registra transparentnosti**. Tento register je špeciálna databáza EK, v ktorej sú uvedené organizácie, ktoré sa snažia legálne ovplyvňovať proces tvorby právnych predpisov a implementácie politik inštitúcií EÚ.

Vedúci zastúpenia spolu s vedením ODDEZ získali akreditáciu pred EP, ktorá im tak umožňuje pôsobenie priamo na pôde tejto inštitúcie v pozícii lobistov.

V spojitosti s vyššie uvedeným je potrebné spomenúť, že na základe dohody medzi KSK a EK o výmene zamestnancov bola na ODDEZ k 1. júlu 2019 na obdobie dvoch rokov zriadená mimoriadna pracovná pozícia - Poradca pre špeciálne projekty, ktorú obsadil zamestnanec EK pán Sergej Koperdak. Toto obdobie bolo v zmysle príslušných zmlúv predĺžené o ďalšie dva roky do roku 2023. V rámci svojej hlavnej pracovnej činnosti je úlohou zamestnanca doplňovanie koordinácie európskych vzťahov KSK vo vzťahu k inštitúciám, t.j. koordinácia špeciálnych projektov, ktorých súčasťou je samospráva prostredníctvom EÚ, či iných partnerov zapojená, účasť na pracovných stretnutiach vyplývajúcich zo zodpovednosti za projekty európskej i zahraničnej úrovne.

Stanovenie rámca úloh a aktivít

V rámci svojej činnosti ODDEZ stanovuje pre Zastúpenie KSK pri EÚ priority a hlavné aktivity. Všetky tieto priority a hlavné aktivity vytvárajú potrebné základné stavebné prvky pre ďalšie kroky útvarov kraja pri jeho určených zámeroch a cieľoch.

1. Zastúpenie a prezentácia KSK v inštitúciách EÚ

Vďaka aktívnej prítomnosti a blízkosti k inštitúciám EÚ je jednou z prioritných úloh Zastúpenia KSK pri EÚ zviditeľniť Košický kraj na európskej úrovni, posilňovať jeho pozíciu v rámci EÚ a využívať všetky dostupné príležitosti na jeho propagáciu. Medzi základné úlohy patrí vytváranie stabilnej a trvalej spolupráce s európskymi regiónmi a partnermi z európskych inštitúcií, a to s cieľom dosiahnuť trvalý a udržateľný rozvoj kraja a pomôcť tak zvyšovať životnú úroveň jeho občanov. **Zastúpenie sa usiluje pri organizovaní prezentačných akcií dosahovať dlhodobý cieľ – predstavovať KSK ako atraktívny región pre podnikateľský sektor a cestovný ruch s investičnými príležitosťami, jedinečnými prírodnými krásami a pozoruhodným kultúrnym dedičstvom.** Aktivity pri propagácii KSK v rámci týchto segmentov sa realizujú v závislosti od rozhodnutia a poverenia nadriadených útvarov.

2. Hlas kraja v centre EÚ

Reprezentácie v Bruseli, ktoré zastupujú záujmy regionálnych aktérov v EÚ, si v rámci rozširujúceho sa viacúrovňového politického systému Európy získali vynikajúce postavenie. V súčasnosti sú najviditeľnejšími ukazovateľmi rastúcej úlohy regiónov EÚ.

Moderné demokratické systémy sa už nespoliehajú na národné územné zastúpenie ako jediný spôsob premostenia štátu a spoločnosti. Na európskej scéne sa inštitúcie EÚ čoraz viac zameriavajú na subjekty zapojené do funkčného zastupovania záujmov prostredníctvom regionálnych zastúpení.

Rozhodovanie v EÚ je často popisované ako systém a proces viacúrovňového riadenia. Inými slovami, od aktérov sa vyžaduje, aby pochádzali aj z regionálnej úrovne. EÚ je skutočne jednou z hlavných oblastí, v ktorých možno vidieť diplomáciu uskutočňovanú aktérmi z regionálnej a miestnej úrovne. **Regionálna diplomacia zohráva v tomto komplexnom procese prvoradú úlohu.** Všetky tri dimenzie diplomacie, t. j. komunikácia, reprezentácia a socializácia predstavujú bežnú aktivitu, bez ktorej sa regionálne zastúpenia, ktoré chcú byť vypočuté, nezaobídu.

V článku 11 Zmluvy o EÚ sa výslovne uvádza, že „inštitúcie udržiavajú otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s reprezentatívnymi združeniami a občianskou spoločnosťou“. Regionálne zastúpenia patria medzi týchto spoločenských aktérov, ktorí sa úspešne usilujú o účasť na európskom rozhodovacom procese.

Pri implementácii fondov je kľúčovým prvkom zásada partnerstva, ktorá vychádza z prístupu založeného na viacúrovňovom riadení a zabezpečuje zapojenie regionálnych, miestnych, iných orgánov verejnej správy, občianskej spoločnosti, hospodárskych a sociálnych partnerov a vo vhodnom prípade výskumných organizácií a univerzít. Tento koncept je ale v praxi kritizovaný pre jeho nedôsledné uplatňovanie zo strany národných aktérov v EÚ.

S cieľom podporiť kontrolu a kontinuitu pri organizácii a napĺňaní princípu partnerstva je vhodný aktér práve Zastúpenie, ktoré disponuje blízkosťou a prístupom priamo k tvorcom a metodikám vykonávania programov, a to aj vďaka kooperácii s VR. Svoje

poznatky, ktoré sa nadobudnú pri výkone „auditu princípu partnerstva“ sa tlmočia určeným adresátom ako napr. EK, VR, EP atď.

Cieľom reprezentácie KSK pri EÚ je vyvíjanie takých aktivít, ktoré zabezpečujú priaznivý stav tak, aby hlas a názor regiónu bol stále vypočutý v rámci európskych inštitúcií ako uznávanej zainteresovanej strany, a rovnako aj na ostatných platformách, ktoré sú smerodajné pre tvorbu politík spôsobilých ovplyvniť rozmach kraja. Týmto sa vyvíja úsilie v záujme dosiahnutia priaznivejšej synergie európskych politík a skutočných potrieb kraja. Úsilie smeruje k tomu, aby sa relevantná európska legislatívna uberala smerom, ktorý podporuje ochranu a rozvoj kraja, a aby legislatívne a nelegislatívne akty nepoškodzovali región – nestavali ho do pozície, kde by vystupoval ako aktér v nevýhodnom postavení.

Je veľmi dôležité nielen reagovať na vzniknuté problémy, ale kľúčové je byť aktívny už pri kreovaní politík v okamihu ich formovania, aby nedochádzalo ku vzniku problémov, a to v záujme predchádzania možnému a neželanému negatívnemu dopadu v podobe konštatovania nesúlady cieľov a nástrojov, napr. kohéznej politiky s potrebami kraja a stratégiou jeho rozvoja.

Množstvo aktivít, konzultácií a formovaní legislatívnych iniciatív prebieha naprieč širokým spektrom európskych inštitúcií. Analyzovanie a vhodné používanie týchto informácií môže slúžiť ako služba včasného varovania pred neželaným a negatívnym dopadom, ktorý by v prípade pasívneho a vzdialeného prístupu pravdepodobne nastal. Zastúpenie KSK v Bruseli sleduje dianie, zapája sa do neho a aktívne reaguje všade tam, kde je to prospešné. Zastúpenie dopĺňa aktivity ostatných útvarov kraja so zámerom najväčšieho dosahu na európske inštitúcie a legislatívu, tak aby boli využité všetky možné komunikačné kanály.

Rozvíjanie spôsobilosti pre verejné politiky je proces, pomocou ktorého KSK usiluje vplývať na politické prostredie, ktoré ho ovplyvňuje, s cieľom vytvárať budúcu hodnotu alebo chrániť súčasnú hodnotu pred akýmkoľvek neželanými zmenami v právnom prostredí.

Výdavky na podporu úsilia kraja v oblasti verejných politík je vhodné posudzovať vzhľadom na akékoľvek potenciálne príležitosti na tvorbu alebo ochranu hodnoty. Dotácie, granty alebo iné európske finančné mechanizmy či väčšia legitimita sú príkladom potenciálnych výhod účinného angažovania sa v politickom prostredí v Bruseli. V intenciách týchto skutočností môžeme zdôrazniť, že byť aktérom a stáť pri tvorbe legislatívy je z diaľky ťažko dosiahnuteľný míľnik. Byť prítomný priamo na mieste, naviazať osobné kontakty, byť flexibilný, spájať sa s partnermi, vytvárať aliancie, zúčastňovať sa na stretnutiach, prezentáciách a udalostiach, ktoré umožňujú efektívnu výmenu informácií a poskytovanie pomoci je výhoda, ktorá má svoje nezastupiteľné miesto v modernej regionálnej politike. Náklady obetovanej príležitosti pre regióny, ktoré nemajú riadne zastúpenie v Bruseli, sú príliš vysoké na to, aby sa mohli ignorovať. Úsilie sa vráti vo forme väčšieho vplyvu a legitimacy. Nech je súčasná štruktúra alebo finančná kapacita akákoľvek, je nevyhnutné, aby bola kancelária v Bruseli riadená iniciatívne, aktívne a profesionálne. Je dôležité, aby Úrad využíval súčasné osvedčené postupy a činnosti v oblasti riadenia. Patrí medzi nich strategické využívanie Zastúpenia, ktorého predstavitelia plne chápu a oceňujú osobitné potreby regiónu, najmä pokiaľ ide o činnosti v zložitom legislatívnom a regulačnom prostredí Európskej únie.

3. Vyhľadávanie investičných partnerov a partnerov v oblasti rozvoja vedy, techniky a inovácií

Náš kraj vykazuje vysokú dlhodobú nezamestnanosť v porovnaní s ostatnými krajinami SR a dlhodobo patrí medzi regióny s podpriemernou podnikateľskou aktivitou. Podiel

podnikajúcich fyzických osôb na populácii v produktívnom veku bol napr. za rok 2016 najnižší z celej SR a koncentrácia podnikov na tisíc obyvateľov druhá najnižšia z celej SR. Táto situácia predstavuje významnú príležitosť pre rozvoj podnikateľských aktivít v KSK. Čísla za celý región sú každopádne a vo všetkých ohľadoch skreslené vysokou ekonomickou výkonnosťou mesta Košice, ktorá je kontrastná s celým zvyškom Košického kraja. Pre náš kraj sú tak príznačné ekonomické a sociálne disparity v rámci samotného regiónu, ktoré vyplývajú aj z geografického rozloženia ekonomických aktivít. Priemyselná výroba a spolu s ňou aj najväčší podiel pracovných príležitostí je koncentrovaných v okresoch mesta Košice. Tie vykazujú mieru nezamestnanosti pod hranicou celoslovenského priemeru, zatiaľ čo zvyšné okresy trpia vysokou, či veľmi vysokou nezamestnanosťou.

Úlohou Zastúpenia KSK pri EÚ môže byť aj prezentácia nášho kraja ako miesta, ktoré svojimi technologickými, inovačnými, podnikateľskými víziami, kapitálom či mladým ľudským talentom predstavuje ideálne miesto pre investičné projekty. Zastúpenie KSK pri EÚ plní v rámci svojich personálnych možností funkciu sprostredkovateľa relevantných informácií o aktuálnych projektových a grantových výzvach, najmä z európskych inštitúcií. Monitorovanie informácií a výziev by malo zefektívniť čerpanie fondov, ktoré majú za úlohu pridať na rozvoji regiónov a znížiť regionálne disparity, ktoré sú na Slovensku najvyššie v rámci EÚ. KSK tak bude prezentovaný ako dynamický región so silným inovačným potenciálom.

4. Zapájanie KSK do siete regiónov

Vďaka členstvu a zastúpeniu KSK priamo v orgáne EÚ – v Európskom výbore regiónov a v Združení európskych regiónov, sa kraju darí úspešne prezentovať a vystupovať ako rovnocenný regionálny partner pripravený nadväzovať spoluprácu v širokej škále oblastí. Zastúpenie je tak nástrojom k rozvoju spolupráce s európskymi partnermi, podieľa sa na monitorovaní možností a vyhľadáva partnerov pre predkladanie európskych projektov.

5. Kohézna politika – hlavná investičná politika EÚ

Väčšina politík EÚ má priamy, ale aj nepriamy dopad na regióny, mestá, obce a ich socioekonomických partnerov. Politika súdržnosti prispela k zmenšeniu rozdielov. **Z ekonomického modelovania vyplýva, že v roku 2023 bude HDP na obyvateľa v menej rozvinutých regiónoch o 2,6 % vyšší vďaka podpore v rámci politiky súdržnosti v rokoch 2014 – 2020.** Napriek tomu stále pretrvávajú rozdiely, pričom mnohé hnacie sily rastu naďalej ostávajú sústredené vo viac rozvinutých regiónoch a mestských oblastiach. Z nedávneho výskumu vyplýva, že účinnosť týchto investícií závisí od primeranej kombinácie investícií špecifických pre daný región a dobrého inštitucionálneho a makroekonomického rámca.

Prioritou KSK ako aj ostatných samosprávnych krajov SR, ktorú vyjadrili v spoločnej pozícii, je zachovanie čo najsilnejšieho postavenia politiky súdržnosti v rámci viacročného finančného rámca EÚ. Tento záujem prezentujú spoločne aj v rámci členstva predsedu vo VR.

6. Vzdelávanie a transfer znalostí

Kraj môže prispievať prostredníctvom svojej činnosti v Bruseli aj ku vzdelávaniu zamestnancov kraja a krajom zriaďovaných organizácií v oblasti fungovania EÚ, jej politik, rozhodovacích procesov a tiež aktuálnych otázok európskej integrácie. Deje sa tak prostredníctvom priameho kontaktu alebo poskytnutím možnosti byť prítomný na vzdelávacích aktivitách partnerov.

Vzdelávanie a vymieňanie si skúsenosti je jedným zo stavebných prvkov projektov podporovaných EÚ. Menej rozvinuté regióny od roku 2001 dobiehajú zvyšok EÚ, čo vedie k podstatnému zníženiu rozdielu v HDP na obyvateľa. Ich vysoké miery rastu podnecuje štrukturálna transformácia, najmä presun zamestnanosti z poľnohospodárstva do odvetví s vyššou pridanou hodnotou. Niektoré z týchto regiónov využili na podporu rastu investície do infraštruktúry a nízke náklady. Ak však reálne mzdy rastú rýchlejšie než produktivita, návratnosť investícií do infraštruktúry poklesne a výhody spojené s nízkymi nákladmi sa zmenšia, najmä v obchodovateľných odvetviach.

S cieľom zabrániť vzniku pasce rozvoja je nutné, aby menej rozvinuté regióny posilnili vzdelávanie a odbornú prípravu aktérov, zvýšili investície do výskumu a inovácií a zlepšili kvalitu svojich inštitúcií, tak ako sa to aj začalo diať v KSK.

Od januára 2022 sa k zamestnancovi kraja pripojili aj študenti pôsobiaci ako stážisti najmä prostredníctvom programu Erasmus+, ktorí na rotujúcom princípe počas obdobia od 3 do 6 mesiacov získajú skvelú kariérnu skúsenosť v slovenskej inštitúcii pôsojacej v zahraničí, rovnako nadobudnú vedomosti z fungovania verejnej správy a pôsobenia Košického samosprávneho kraja pri inštitúciách EÚ. Hlavnou náplňou práce študentov je spolupodieľať sa na všetkých relevantných aktivitách vyplývajúcich zo stanovených priorít činnosti Zastúpenia, t.j. predovšetkým:

- informovanie verejnosti o činnosti KSK v spojitosti s európskymi aktivitami na sociálnych sieťach a webovom sídle;
- podieľanie sa na príprave a organizácii kultúrnych či odborných podujatí;
- účasť na konferenciách, seminároch a následné spracovanie informácií a vypracovanie reportov pre analýzu KSK ;
- preklady z/do anglického jazyka (v prípade znalosti aj francúzskeho jazyka) a ďalšie úlohy podľa zadania.

Okrem pridelených úloh sa od stážistov očakáva proaktívny prístup k práci a iniciatíva prinášať vlastné nápady, ktoré prispievajú k činnosti Zastúpenia a Úradu. Stáž umožňuje študentom spoznať činnosť regionálneho zastúpenia, nahliadnuť do aktivít európskych inštitúcií priamo z vnútra a získať nové kontakty, ktoré budú prínosom tak pre ich kariérny potenciál ako aj pre KSK, čo sa nám už v minulosti potvrdilo. Uchádzači o stáž by mali mať výbornú znalosť slovenského a anglického jazyka (francúzština je veľkou výhodou), dobré komunikačné schopnosti, prehľad v oblasti fungovania EÚ inštitúcií a projektov. Zároveň by mali samozrejme disponovať poznatkami o turistických cieľoch, vedecko-výskumných centrách, ďalších významných subjektoch v rámci regiónu a aktuálnom dianí.

7. Logistika

Zastúpenie:

- Poskytuje servis regionálnym reprezentantom kraja a pracovníkom Úradu KSK pri ich rokovaníach v Bruseli. Tiež zabezpečuje technickú a administratívnu pomoc ďalším regionálnym subjektom.
- Poskytuje zázemie rokovacích miestností krajským subjektom, ak budú mať záujem usporiadať v Bruseli stretnutie (obchodné, informačné, prezentačné, lobistické...)
- Je v rámci vytýčených úloh a cieľov k dispozícii aj rôznym ďalším subjektom z KSK – obciam, mestám, združením obcí, školským, vedeckým, kultúrnym, zdravotníckym a ďalším verejným organizáciám ako aj subjektom z neziskovej sféry alebo záujmovým združením či podnikateľským subjektom v rámci spolupráce.
- O dôležitých podujatiach a činnosti Zastúpenia a európskych inštitúcií, ako aj projektových a grantových výzvach, politikách EÚ s cieľom poskytnúť priestor na

včasné oboznámenie sa s relevantnými informáciami a možnosťou reagovať, pravidelne informuje príjemcov priamo písomné, cez webové sídlo alebo sociálne siete.

8. Členstvo KSK vo Výbore regiónov

Všeobecný vplyv politík EÚ na regióny, mestá, obce a socioekonomických partnerov je značný. Preto je v záujme KSK, aby jeho inštitúcie a partneri boli uzrozmnení s politikami EÚ a mali potrebné informácie o vývoji na európskej scéne. To im umožní nielen sa včas prispôbiť rozhodnutiam prijatým v Bruseli, ale aj ovplyvňovať legislatívu EÚ.

Dôležitosť regionálnej politiky zdôrazňuje fakt, že viac ako 70% rozhodnutí prijatých na európskej úrovni má priamy dopad na obce a regióny, na viac až 80% verejných investícií v Európe je uskutočňovaných samosprávami. VR ako poradný orgán zastupuje miestne a regionálne samosprávy v EÚ a v ich mene predkladá stanoviská EK a Rade EÚ. Jeho hlavným poslaním je zapojiť miestne a regionálne samosprávy do európskeho rozhodovacieho procesu a umožniť im participovať aktívne na procese tvorby politík EÚ, a tým podporovať väčšiu angažovanosť občanov. Jednou z prioritných úloh Zastúpenia je monitoring agendy VR a pripomienkovanie stanovísk v súlade so záujmami a prioritami KSK.

Poslaním VR je zapojiť regionálne a miestne orgány do európskeho rozhodovacieho procesu, a tak umožniť občanom, aby sa viac podieľali na európskom projekte. Zastúpenie KSK pravidelne spolupracuje s VR a vytvára priestor pre predsedu kraja, aby vyjadroval názor samosprávy a aby oboznamoval členov a verejnosť s aktivitami kraja v celoeurópskych témach.

VR sa zasadzuje o nezávislosť regionálnych a miestnych samospráv, aby mali právo disponovať primeranými vlastnými finančnými prostriedkami, ktoré im umožnia plniť si svoje povinnosti. Touto cestou propaguje zásady a mechanizmy dobrej verejnej správy a podporujú proces decentralizácie.

Prostredníctvom VR sa do tvorby právnych predpisov EÚ môžu oficiálne zapojiť regióny a mestá, čím sa zabezpečuje, že sa rešpektujú potreby, záujmy a postavenie miestnych a regionálnych orgánov. Regióny a mestá sú tak schopné vymieňať si názory na právne predpisy EÚ, ktoré majú priamy vplyv na ich každodenný život.

Svojou činnosťou tak zabezpečuje účinnejšie uplatňovanie spoločnej politiky v praxi a jej blízkosť k občanovi.

EK, Rada EÚ a EP sa v prípade navrhovania právnych predpisov z oblastí, ktoré sa týkajú miestnej alebo regionálnej samosprávy, ako napríklad zdravotníctvo, vzdelávanie, zamestnanosť, sociálna politika, hospodárska a sociálna súdržnosť, doprava, energetika a zmena klímy, musia poradiť s Výborom regiónov. VR sa dlhodobo snaží získať postavenie v procese rozhodovania EÚ, ktoré by sme mohli voľne prirovnať k potenciálne druhej komore EP.

V opačnom prípade môže VR podať žalobu na Súdny dvor Európskej únie.

Po tom, čo VR dostane legislatívny návrh, vypracuje a prijme stanovisko, ktoré rozpošle príslušným inštitúciám EÚ. VR uverejňuje stanoviská aj k svojim vlastným iniciatívam.

Zloženie VR

Členovia VR sú volení zástupcovia pracujúci pre miestne alebo regionálne orgány. Každá krajina nominuje členov podľa vlastného výberu, ktorých vymenúva Rada EÚ na päťročné obdobie s možnosťou jeho predĺženia. Počet členov za každú krajinu závisí od počtu jej obyvateľov. Členovia jednotlivých krajín tvoria národnú delegáciu, ktorá odráža politické, geografické, regionálne a miestne zloženie danej krajiny.

Každý člen sa takisto môže zapojiť do politickej skupiny. V súčasnosti je vo Výbore zastúpených šesť politických skupín, ktoré odrážajú politické spektrum: Európska ľudová strana (ELS), Strana európskych socialistov (SES), skupina Renew Europe, skupina Európska aliancia (EA), Európski konzervatívci a reformisti (ECR) a Skupina zelených. Členovia Výboru sa môžu tiež rozhodnúť, že nebudú súčasťou nijakej politickej strany (nezaradení).

Na čele VR je predseda volený na obdobie dva a pol roka. Súčasným predsedom je Apostolos Tzitzikostas (ELS), predseda kraja Stredné Macedónsko (Grécko).

Aj prvého podpredsedu, ktorý predsedu zastupuje počas jeho neprítomnosti, volí plenárne zhromaždenie na dva a pol roka. Je ním Portugalčan Vasco Alves Cordeiro.

V súlade s ustanoveniami rozhodnutia Rady 2014/930/EÚ zo 16. decembra 2014 VR pozostáva z 329 členov a rovnakého počtu náhradníkov.

Fungovanie VR

VR vymenuje spravodajcu (jedného zo svojich členov), ktorý vedie konzultácie so zainteresovanými stranami a pripravuje stanovisko. Znenie stanoviska prerokúva a prijíma komisia VR zodpovedná za príslušnú oblasť politiky. Stanovisko sa potom predkladá na plenárnom zasadnutí na hlasovanie všetkým členom, ktorí ho menia a prijímajú. Na záver sa stanovisko oznámi všetkým príslušným inštitúciám EÚ.

Ročne sa uskutoční maximálne 6 plenárnych zasadnutí, na ktorých sa prijímajú stanoviská zastrešujúce 50 – 80 legislatívnych projektov.

VR a občania

VR nabáda k zapájaniu sa na všetkých úrovniach, od regionálnych a miestnych orgánov po jednotlivých občanov. Úlohou VR je priviesť európskych občanov bližšie k EÚ. Zapojením regionálnych a miestnych zástupcov, ktorí sa každodenne stretávajú s problémami svojich voličov, ale aj vyzývaním občanov na účasť na rôznych podujatiach a diskusiách, prispieva VR k preklenutiu priepasti medzi inštitúciami EÚ a občanmi EÚ.

Regionálne a miestne orgány, združenia, MVO, experti a akademickí pracovníci sa môžu zapojiť do on-line prieskumov, konzultácií a podujatí. Do súťaže Podnikateľský región roka sa môžu zapojiť všetky regióny s politickými právomocami. Súťaže dizertačných prác sú zas otvorené pre akademických pracovníkov.

Výbor zriadil viacero sietí s cieľom umožniť všetkým regiónom a mestám EÚ, aby si vymieňali najlepšie postupy, spolupracovali a prispievali k európskej diskusii o témach ako rast a zamestnanosť, boj proti zmene klímy, cezhraničná spolupráca, rozvoj a subsidiarita.

Miestne a regionálne orgány môžu takisto podpísať Chartu viacúrovňového riadenia v Európe, ktorá pomáha oboznámiť verejnosť so zákonnosťou a zodpovednosťou miest a regiónov pri vykonávaní verejných politík EÚ.

Slovenská národná delegácia

Slovenská národná delegácia vo VR sa skladá z 9 členov a 9 náhradníkov. Piatich členov sú zástupcovia Združenia SK 8 a ostatní zastupujú ZMOS alebo Úniu miest Slovenska. Post predsedu slovenskej národnej delegácie a člena predsedníctva zastáva pán predseda BSK, Juraj Droba. Členom predsedníctva a členom komisie ENVE a CIVEX je aj starosta mestskej časti Košice – Juh a krajský poslanec, pán JUDr. Jaroslav Hlinka.

Predseda Košického samosprávneho kraja Ing. Rastislav Trnka sa stal členom VR v októbri 2018 a je členom dvoch komisií, COTER, komisie pre politiku územnej súdržnosti a ENVE, komisie pre životné prostredie, klimatické zmeny a energetiku. V komisii ENVE zastáva pán predseda KSK aj funkciu prvého podpredsedu komisie. Zastúpenie KSK predsedovi kraja pravidelne zabezpečuje priestor na prezentáciu kraja na celoeurópskej pôde. Na základe týchto aktivít sa predseda zúčastňuje odborných konferencií a podujatí, na ktorých mu aj samotný VR dáva štatút jeho reprezentanta.

Komisia pre politiku územnej súdržnosti a rozpočet EÚ (COTER)

Do pôsobnosti komisie COTER patria:

- hospodárska, sociálna a územná súdržnosť
- štrukturálne fondy
- územné plánovanie
- mestská politika
- bývanie
- dopravná politika, vrátane TEN-T
- makroregióny
- územná spolupráca
- regionálna štatistika a ukazovatele
- ročný rozpočet EÚ
- viacročný finančný rámec
- miestne a regionálne financie

Sekretariát komisie COTER je tiež zodpovedný za oficiálny register EÚ pre EZÚS a za riadenie platformy EZÚS, ktorá združuje politických a technických zástupcov všetkých existujúcich a vznikajúcich EZÚS. Okrem toho je komisia COTER zodpovedná za posúdenia územného vplyvu, ktoré vypracúva VR. Posúdenia územného vplyvu poskytujú spravodajcom VR analýzu potenciálneho územného vplyvu legislatívnych návrhov EÚ.

Spoločné činnosti VR a OECD v oblastiach, ako sú verejné investície, decentralizácia alebo rozvoj regiónov, miest a vidieka, tiež riadi komisia COTER. Hlavným cieľom tejto spolupráce je posilniť politický dialóg medzi OECD a miestnymi a regionálnymi orgánmi EÚ, a tak zlepšiť verejné politické opatrenia, ktoré podporujú hospodársky a sociálny blahobyt.

Komisia pre životné prostredie, klimatické zmeny a energetiku (ENVE)

Do pôsobnosti komisie ENVE patria tieto oblasti politiky:

- klimatické zmeny: prispôsobovanie sa a ich zmierňovanie
- energia z obnoviteľných zdrojov
- politika v oblasti životného prostredia
- transeurópske energetické siete
- nová energetická politika
- vesmírna politika pre územný rozvoj (Galileo, GMES/Kopernikus a súvisiace otázky)
- Green Deal (Zelená dohoda)

Komisia ENVE tiež koordinuje aktivity súvisiace s Dohovorom primátorov a starostov, čo je iniciatíva, ktorá spája miestne a regionálne samosprávy v boji za lepšiu politiku v oblasti klímy a energetiky.

Zoznam členov a náhradníkov za SR do Európskeho výboru regiónov 2020-2025 schválený vládou SR 25. 9. 2019:

Členovia:

Juraj DROBA – predseda Bratislavského samosprávneho kraja
Rastislav TRNKA – predseda Košického samosprávneho kraja
Milan BELICA – predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja
Miloslav REPASKÝ – poslanec Prešovského samosprávneho kraja
József BERÉNYI – podpredseda Trnavského samosprávneho kraja
Ján FERENČÁK – primátor mesta Kežmarok
Jaroslav HLINKA – starosta mestskej časti Košice-Juh
Andrea TURČANOVÁ – primátorka mesta Prešov
Matúš VALLO – primátor mesta Bratislava

Náhradníci:

Ján BELJAK – poslanec Banskobystrického samosprávneho kraja
Jaroslav BAŠKA – predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja
Jozef VISKUPIČ – predseda Trnavského samosprávneho kraja
Erika JURINOVÁ – predsedníčka Žilinského samosprávneho kraja
Ján BLCHÁČ – primátor mesta Liptovský Mikuláš
Daniel LORINC – starosta obce Kladzany
Ľuboš TOMKO – primátor mesta Stará Ľubovňa
Peter ŠVARAL – starosta obce Rohožník
Béla KESZEGH – primátor mesta Komárno

Aktuálne výzvy pre politiku súdržnosti, ktorým Zastúpenie bude venovať pozornosť

V správe o strategickom výhľade sa ako hlavné trendy zdôrazňujú klimatické výzvy a ďalšie environmentálne výzvy, digitálna hyperkonektivita a technologické transformácie, tlak na demokraciu, zmeny v globálnom poriadku a demografii. Vďaka politike súdržnosti sa v posledných dvoch desaťročiach zmenšili hospodárske, sociálne a územné rozdiely. Táto významná zelená, digitálna a demografická transformácia však môže vytvárať nové rozdiely, zvyšovať požiadavky na vnútroštátne a miestne orgány, spôsobovať nespokojnosť obyvateľstva a vytvárať tlak na naše demokracie. Tieto výzvy budú mať vplyv aj na iné rozvinuté krajiny. Politické výmeny s inými zainteresovanými krajinami by mohli ďalej obohatiť našu politickú diskusiu.

Ako môže politika súdržnosti spolu s ostatnými politikami EÚ riešiť tieto nové výzvy? Občania musia mať dôveru vo svoju budúcnosť bez ohľadu na to, kde žijú. Politika súdržnosti môže Európanom poskytnúť záruky tromi spôsobmi:

- ponúka pozitívne hospodárske vyhliadky pre ich región;
- rieši ich obavy týkajúce sa kvality života, pracovných príležitostí a sociálneho začlenenia;
- zaisťuje spravodlivé rozdelenie nákladov a prínosov v súvislosti so zvládnutím nových výziev.

Možno to uskutočniť identifikovaním najlepších reakcií na tieto nové príčiny rozdielov, posilnenia úlohy regiónov a zohľadnenia územného vplyvu horizontálnych politík EÚ. V súlade s cieľom vzostupnej sociálnej konvergenzie Európskeho piliera sociálnych práv by sa v rámci týchto okruhov mala začať rozsiahla diskusia o smerovaní, na základe ktorej bude vypracovaná politika po roku 2027.

Spôsoby riešenia nových príčin rozdielov:

- **Zabezpečenie spravodlivej transformácie.** Prechod ku klimaticky neutrálnemu obehovému hospodárstvu, ochrane životného prostredia, obnove prírody a k zníženiu znečistenia prinesie mnohé výhody, ale náklady naň by sa mali rozdeľovať spravodlivo. Mechanizmus spravodlivej transformácie by sa mohol rozšíriť tak, aby riešil sociálne náklady spojené so zmierňovaním zmeny klímy a adaptáciou na ňu a ďalšie environmentálne výzvy, a to aj prostredníctvom lepšieho predvídania štrukturálnych zmien, boja proti chudobe, investovania do zručností a úzkej spolupráce so sociálnymi partnermi a aktérmi občianskej spoločnosti na všetkých územných úrovniach.
- **Posilnenie odolnosti a schopnosti reakcie na asymetrické otrasy.** Pandémia ale aj vojnové konflikty poukázali na to, že je potrebné, aby politika súdržnosti bola schopná reagovať na neočakávané otrasy, najmä na otrasy spojené s globalizáciou a technologickými zmenami. Obzvlášť zraniteľné sú regióny ako aj napr. KSK, ktorý sú vo veľkej miere závislé od niekoľkých úzkych výrobných odvetví alebo odvetví služieb s obchodovateľným tovarom. Diverzifikácia hospodárskej činnosti, najmä v súvislosti s digitálnou transformáciou v spojení s miestne orientovanými politikami, ako sú stratégie pre inteligentnú špecializáciu, môžu regiónom pomôcť zvýšiť produktivitu a zároveň znížiť zraniteľnosť voči otrasom.
- **Pomoc regiónom pri reakcii na demografické zmeny.** Firmy sa budú musieť prispôbiť úbytku pracovnej sily v SR zvýšením zamestnávania pracovníkov zo skupín s nižšími mierami zamestnanosti, ako sú mladí ľudia, ženy a migranti z krajín mimo EÚ a zvýšením investícií do inovácií, technológií, ktoré šetria prácu a zvyšujú jej efektívnosť, ako aj do vzdelávania dospelých, najmä starších a nízko kvalifikovaných pracovníkov, čo by prispelo k dosiahnutiu cieľov zo samitu v Porte (PT).

Základné a stredné školy sa budú musieť prispôbiť nižšiemu počtu žiakov, kým ostatné verejné služby a zdravotná starostlivosť sa budú musieť poskytovať čoraz väčšiemu počtu starších rezidentov.

- **Riešenie tlaku na demokraciu a jej hodnoty.** Územné nástroje určené na zapojenie miestnych a regionálnych aktérov a zásada partnerstva v politike súdržnosti môžu pomôcť riešiť tlak na demokraciu zvyšovaním osvojovania európskych politík. Územná spolupráca vytvára nové komunity so spoločným záujmom a podporuje viditeľné poskytovanie verejných statkov na rôznych územných úrovniach.

Spôsoby posilňovania úlohy regiónov pri budovaní budúcnosti Európy:

- **Vytváranie nových hospodárskych vyhliadok pre menej rozvinuté a okrajové regióny.** V prípade menej rozvinutých a okrajových regiónov môže byť potrebný nový model rozvoja. Ten by mal zohľadňovať vznikajúce príležitosti, výzvy a ohrozenia, medzinárodné spojenia, územné rozdelenie konkrétnych potrieb a dotácií, ako aj poskytovanie verejných statkov, ako sú strategické zdroje, biodiverzita, obnoviteľné zdroje energie a občianska vybavenosť.
- **Začlenenie inovácií vo všetkých regiónoch.** Zameraním sa na slabé stránky šírenia a preberania nových myšlienok a technológií a podporovaním všeobecnej inovácie sa zaistí, že všetky regióny vrátane KSK budú môcť využívať výhody spojené s čoraz intenzívnejším znalostným hospodárstvom.
- **Posilnenie cezhraničnej a medziregionálnej spolupráce.** Pandémia a bezpečnostná kríza poukázala na problémy spojené s prekračovaním vnútroštátnych hraníc na účely práce, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti a iných služieb. Výkonnosť cestnej a železničnej dopravy je nižšia v pohraničných regiónoch. Aby sa tieto problémy vyriešili, je potrebné zaistiť lepšie riadenie funkčných pohraničných oblastí, lepšiu koordináciu služieb, infraštruktúry, bezpečnosti a investícií a výmenu skúseností podporenú celoeurópskym výskumom.
- **Posilnenie spojení medzi mestom a vidiekom a úloha menších miest a obcí pri podpore vidieckych oblastí.** Veľké mestá a ich metropolitné regióny sú často hnacou silou hospodárskeho rozvoja. Niektoré menšie mestá, obce a dediny poskytujú prístup k širokej škále verejných aj súkromných služieb. V rámci svojej úlohy ako regionálneho centra sú východiskovým bodom pre širší región. Posilnením ich úlohy by sa mohol podporiť hospodársky rozvoj a zlepšiť kvalita života. Zatiaľ čo mestské oblasti čelia rozličným výzvam, ďalšie posilnenie spojení v rámci funkčných oblastí by mohlo byť prínosné pre obyvateľov miest aj vidieka. Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti poskytuje rámec pre riešenie výziev, ktorým čelia vidiecke oblasti.
- **Riešenie potrieb zaostávajúcich miest.** Niektoré regióny sa vyrovnávajú s dôsledkami štrukturálnych zmien, ktoré spôsobujú pokles tradičných zdrojov zamestnanosti, čo vedie k nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a zhoršovaniu životného prostredia, čím sa vytvárajú pasce rozvoja. Takéto oblasti sa často nachádzajú v krajinách alebo regiónoch so strednými príjmami. Sú v nich potrebné ciele politiky na integráciu týchto komunít do širšieho regionálneho a vnútroštátneho hospodárstva v súlade so zásadami Európskeho piliera sociálnych práv.

Spôsoby rozvoja nástrojov na dosiahnutie súdržnosti do roku 2050:

- **Zvyšovanie účinnosti miestne orientovaných politík.** Čoraz viac sa uznáva potreba doplniť celoštátne štrukturálne politiky miestne orientovanými politikami. Inteligentná špecializácia ukazuje, ako využívať miestne aktíva pri posilňovaní konkurencieschopnosti a inovačného ekosystému. Plány spravodlivej transformácie pre územia zamerané na miestne ciele nasmerujú európsku podporu do spoločností v prospech pracovníkov a komunít najviac ovplyvnených štrukturálnymi zmenami spôsobenými zmenou klímy.

Tento prístup by sa mal posilniť o ďalšie kľúčové ciele politiky v rámci politiky súdržnosti, najmä pokiaľ ide o zelenú a digitálnu transformáciu. Okrem toho by sa v plnej miere mal využívať prístup integrovaného územného rozvoja a osobitný cieľ politiky „Európa bližšie k občanom“.

- **Ďalšie zefektívnenie vykonávania politiky súdržnosti pre prijímateľov.** Na základe zjednodušenia a flexibility už zavedených v programovom období 2021 – 2027 tak v rámci politiky súdržnosti, ako aj iných príslušných fondov súvisiacich s investíciami, treba pri vykonávaní politiky preskúmať dodatočné zlepšenia, ktoré budú ústretové voči jej prijímateľom. Zároveň by sa mali posilniť kľúčové zásady regionálne orientovaného a participatívneho vykonávania, ako je viacúrovňové riadenie a zásada partnerstva.
- **Posilnenie úlohy politiky súdržnosti pri uvoľňovaní verejných a súkromných investícií do zelenej, digitálnej a demografickej transformácie.** Politika súdržnosti môže zohrávať väčšiu úlohu pri stimulovaní investícií na regionálnej úrovni, úrovni miest a miestnej úrovni prostredníctvom využívania zdrojov súkromného sektora a podporovania nevyhnutných inštitucionálnych úprav. To znamená, že treba zabezpečiť, aby verejné a súkromné subjekty na príslušnej úrovni mali potrebnú kapacitu dlhodobo znášať takéto investície prostredníctvom daňových príjmov, užívateľských poplatkov, iných poplatkov a iných zdrojov príjmu. Takéto úsilie by malo byť prepojené s podporou EK na posilnenie rámcových podmienok udržateľného financovania.
- **Zvyšovanie investícií do ľudí počas celého života.** Zabezpečenie konkurencieschopnosti a súdržnosti Európy v budúcnosti si bude vyžadovať väčšie a lepšie investície do vzdelávania a odbornej prípravy ľudí vrátane ich zručností, kreativity a potenciálu zakladať podniky a inovovať. To bude nevyhnutným predpokladom úspešného zvládnutia technologickej, zelenej a digitálnej transformácie, ktorá nás čaká. S cieľom posilniť svoju sociálnu súdržnosť a riešiť potreby skupín, ktoré zaostávajú, musí Európa investovať do cielených aktivačných opatrení a opatrení v oblasti sociálneho začlenenia a zároveň naďalej pokračovať v podpore politických reforiem zameraných na okluzívny rozvoj.
- **Posilnenie komplementárnosti v rámci iných politík EÚ.** Súčasný prístup k synergiám v rámci rozpočtu EÚ, ktorý je zameraný na vstupy a finančné toky, musí byť viac zacielený na skutočnú komplementárnosť politík. Na regionálnej úrovni je nutné klásť mimoriadny dôraz na nové oblasti politiky, ako sú strategické vzájomné závislosti, sociálno-klimatická politika, európske priemyselné aliancie, v ktorých by politika súdržnosti mohla byť obzvlášť dôležitá. Posudzovanie územného vplyvu a overovanie vplyvov na vidiecke oblasti by malo byť dôkladnejšie, aby sa lepšie zohľadnili potreby a špecifiká jednotlivých území EÚ. Zásada výrazne nenarušiť súdržnosť“, podľa ktorej by žiadne opatrenia nemali brániť procesu konvergenzie ani prispievať k regionálnym rozdielom, by sa mala ďalej rozvíjať a začleniť do tvorby politík.
- V rámci Mechanizmu EÚ na podporu obnovy a odolnosti sa členským štátom poskytnú prostriedky do výšky 724 miliárd EUR. Z týchto finančných prostriedkov sa musí vynaložiť 37 % na podporu opatrení v oblasti klímy a 20 % na digitálnu transformáciu. Hlavnou výzvou bude zaistiť, aby tieto zdroje prispievali k súdržnosti koordinovaným spôsobom.

V roku 2022 sa na fóre o súdržnosti začne medzi zainteresovanými stranami diskusia, pokiaľ ide o ponaučenia, ktoré by sa mali vyvodiť z nedávnej krízy a úvahy týkajúce sa budúcich výziev pre politiku súdržnosti, pričom sa musí zabezpečiť, aby sa nezabudlo na žiadne územie.

NextGenerationEU

NextGenerationEU je dočasný nástroj obnovy vo výške viac ako 700 miliárd EUR, ktorý má pomôcť napraviť bezprostredné hospodárske a sociálne škody spôsobené pandémiou koronavírusu. Európa po pandémii ochorenia COVID-19 je a bude zelenšia, digitálnejšia, odolnejšia a lepšie pripravená na súčasné aj nadchádzajúce výzvy.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti: hlavný prvok nástroja NextGenerationEU, z ktorého sa poskytujú úvery a granty na podporu reforiem a investícií realizovaných krajinami EÚ. Cieľom je zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie koronavírusu a dosiahnuť, aby boli európske hospodárstva a spoločnosti udržateľnejšie, odolnejšie a lepšie pripravené na výzvy a príležitosti, ktoré prináša zelená a digitálna transformácia. Členské štáty v súčasnosti pripravujú plány podpory obnovy a odolnosti s cieľom získať prístup k finančným prostriedkom z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (REACT-EU) Nástroj NextGenerationEU zahŕňa aj 50,6 miliardy EUR na iniciatívu REACT-EU. Ide o novú iniciatívu, ktorá predstavuje ďalšiu fázu a rozšírenie reakcie na krízu a opatrení na nápravu dôsledkov tejto krízy realizovaných prostredníctvom Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus a Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus plus. Prispeje k zelenej, digitálnej a odolnej obnove hospodárstva. Finančné prostriedky budú dostupné pre:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR),
- Európsky sociálny fond (ESF),
- Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD).

Nástroj NextGenerationEU takisto prinesie dodatočné finančné prostriedky do ďalších európskych programov alebo fondov, ako sú program Horizont 2020, iniciatíva InvestEU, Fond pre rozvoj vidieka alebo Fond na spravodlivú transformáciu (FST).

Aby členské štáty mohli z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti profitovať, mali predložiť svoje návrhy plánov na podporu obnovy a odolnosti, v ktorých uvedú svoj národný program investícií a reforiem, ktorý bude v súlade s uvedenými kritériami v relevantných oblastiach politiky EÚ. Plány členských štátov v oblasti obnovy a odolnosti by sa mali zaoberať výzvami súvisiacimi s hospodárskou politikou, ktoré boli v posledných rokoch – najmä 2019 a 2020 – uvedené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. Tieto plány by členským štátom mali umožniť aj to, aby zvýšili svoj potenciál hospodárskeho rastu, zlepšili vytváranie pracovných miest a hospodársku a sociálnu odolnosť a aby súčasne realizovali zelenú a digitálnu transformáciu.

Komisia členským štátom predložila aj ďalšie usmernenie k tomu, ako čo najlepšie prezentovať plány na podporu obnovy a odolnosti, pričom im dáva k dispozícii štandardný vzor týchto plánov. Zastúpenie KSK poskytlo metodiku k týmto plánom vedeniu KSK pre potreby monitoringu dodržiavania princípů partnerstva.

Hlavné projekty Plánu obnovy a odolnosti

Nakoľko majú tieto projekty pre všetky členské štáty a regióny veľký význam a sú pri nich potrebné veľmi rozsiahle investície, pričom ich potenciál vytvárať pracovné miesta a rast a profitovať zo zelenej a digitálnej transformácie je enormný, EK dôrazne nabáda členské štáty, aby do svojich plánov zahrnuli investície a reformy v týchto hlavných oblastiach:

1. **Power up (naštartujeme)** – prednostné využívanie nadčasových a čistých technológií a urýchlenie vývoja a využívania obnoviteľných zdrojov energie.

2. **Renovate (renovujeme)** – zlepšenie energetickej efektívnosti verejných a súkromných budov.
3. **Recharge and Refuel** (dobíjajme a dotankujme) – podpora nadčasových a čistých technológií na urýchlenie využívania udržateľnej, prístupnej a inteligentnej dopravy, nabíjacích a čerpacích staníc a rozšírenie verejnej dopravy.
4. **Connect (pripojme sa)** – rapídne zavádzanie rýchlych širokopásmových služieb vo všetkých regiónoch a domácnostiach vrátane optických sietí a sietí 5G.
5. **Modernise (modernizujeme)** – digitalizácia verejnej správy a služieb vrátane súdnictva a zdravotníctva.
6. **Scale-up (rozširujeme sa)** – zvyšovanie európskych kapacít v oblasti priemyselných cloudových dát a vývoj najvýkonnejších, najmodernejších a najudržateľnejších procesorov.
7. **Reskill and upskill (rekvalifikujeme a zlepšujeme zručnosti)** – prispôsobenie vzdelávacích systémov v mene podpory digitálnych zručností, vzdelávania a odbornej prípravy pre všetky vekové kategórie.

Implementáciu tohto mechanizmu bude koordinovať pracovná skupina Komisie pre obnovu a odolnosť v úzkej spolupráci s Generálnym riaditeľstvom pre hospodárske a finančné záležitosti. Pracovnej skupine bude politické usmerňovanie poskytovať riadiaci výbor, ktorému bude predsedáť predsedníčka Ursula von der Leyenová, s cieľom pomôcť zabezpečiť, aby sa mechanizmus vykonával uceleným a účinným spôsobom. Regionálne zastúpenia v Bruseli sú prirodzeným partnerom na spoluprácu v týchto otázkach pre EK.

Prebiehajúce hlavné aktivity Zastúpenia KSK pri EÚ

1. Spolupráca s EK

Regionálne zastúpenia EÚ so sídlom v Bruseli sú dôležitými sprostredkovateľmi a multiplikátormi v otázkach regionálnej politiky. Zastúpenie sa pravidelne stretáva s generálnym riaditeľstvom EK pre regionálnu a mestskú politiku. Od júla 2019 sa táto spolupráca organizuje v dvoch rôznych formátoch, ktoré hostí EK.

Tieto stretnutia sú určené pre odborníkov, ktorí majú prehľad o otázkach súvisiacich s plánovaním a realizáciou politiky súdržnosti. Témy sa vyberajú na základe potrieb zastúpení EÚ a politických priorít Komisie. Zasadnutia sa konajú v angličtine bez tlmočenia. Kancelária samozrejme sleduje program EK na aktuálne obdobie a k tomu prispôbuje svoje pôsobenie.

2. Kooperácia so Stálym zastúpením SR pri EÚ a s Veľvyslanectvom SR v Bruseli

Štátne zastupiteľské úrady sú prirodzeným partnerom pre KSK v Bruseli. Spolupráca prebieha na kolegiálnej formálnej ale i tej nemenej dôležitej neformálnej úrovni. Veľvyslanec SR v Belgicku pravidelne aktívne informuje Zastúpenie KSK, či už o obchodných aktivitách svojich kontaktov alebo o možnostiach aktivity v rôznych oblastiach. Stále zastúpenie SR pri EÚ poskytuje nášmu úradu informácie primárne ohľadom kohéznej politiky a pokrokov pri jej implementácii. Na základe dobrých vzťahov s našimi zastupiteľskými úradmi momentálne prebiehajú úvahy o zefektívnení spoločného fungovania a o vytvorení tzv. Slovenského domu, kde by pod jednou strechou spolu vedľa seba pracoval štát a jeho regióny.

3. Aktivity so SLORD

Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli bola zriadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Centrom vedecko-technických informácií SR. Svoju činnosť začala v roku 2014. Samotná kancelária sa zameriava na sledovanie európskych politik a nástrojov na podporu výskumu a vývoja s dôrazom na aktuálny rámcový program EÚ pre výskum a inovácie – Horizon Europe. Naša kancelária nadviazala so SLORD veľmi prospešnú a aktívnu spoluprácu, napr. aj ohľadom projektu s regiónom Alentejo.

4. Zastúpenie KSK ako koordinátor slovenskej delegácie vo Výbore regiónov

Hlavný zamestnanec kancelárie, Mgr. Michal Roháč, je oficiálne potvrdený VR a členmi slovenskej delegácie na výkon úlohy koordinátora spolu s hlavným zamestnancom Zastúpenia BSK. V záujme plnenia tejto úlohy sa konajú pravidelné stretnutia so zástupcami VR, ako aj stretnutia s ostatnými národnými koordinátormi. Koordinátor v zmysle dohody vypracováva pracovné a odborné dokumenty pre členov delegácie, poskytuje asistenciu členom delegácie a vytvára prostredie na spoločnú spoluprácu medzi útvarmi zastúpenej samosprávy v záujme koordinovaného postupu pred Výborom.

5. Komisia pre životné prostredie, klimatické zmeny a energetiku – ENVE

Predseda KSK zastáva funkciu prvého podpredsedu komisie ENVE, ktorá patrí vzhľadom na agendu Green Deal a energetiku medzi dôležité útvary VR. Zastúpenie je v aktívnom kontakte so sekretariátom tejto komisie a spolu tvoria a zabezpečujú podpornú činnosť pre aktivity podpredsedu Komisie, čo v sebe zahŕňa aj stretnutia so zástupcami politickej frakcie, ku ktorej predseda KSK patrí. Ak predseda KSK vedie zasadnutia, Zastúpenie mu poskytuje asistenciu.

6. Komisia pre politiku územnej súdržnosti a rozpočet EÚ - COTER

Každý člen VR môže, ale nemusí byť členom dvoch komisií. Predseda KSK je tak členom aj komisie COTER. Táto komisia, vzhľadom na aktuálne prebiehajúce nastavovanie programového obdobia 2021 – 2027, zohráva kardinálnu úlohu. V čase implementácie programu, a teda pri čerpaní fondov bude táto komisia poskytovať jej členom fórum na výmenu názorov a ďalšie zázemie pre kontakt s inštitúciami EÚ.

7. Európsky týždeň regiónov a miest

Európsky týždeň regiónov a miest (#EURegionsWeek) je najväčšie každoročné podujatie venované regionálnej politike. Príprava prebieha niekoľko mesiacov v úzkej spolupráci s partnermi z iných európskych regiónov. V priebehu štvordňového každoročného podujatia mestá a regióny prezentujú svoju schopnosť podnecovať rast, vytvárať nové pracovné miesta a uplatňovať politiku súdržnosti EÚ a preukazujú význam miestnej a regionálnej úrovne pre dobrú európsku správu.

Toto podujatie sa už od svojho prvého ročníka stalo jedinečnou platformou na komunikáciu a nadväzovanie kontaktov, ktorá spája regióny a mestá z celej Európy vrátane ich politických zástupcov, pracovníkov samospráv, odborníkov a akademických pracovníkov. V rámci Európskeho týždňa regiónov a miest sa vynaložilo veľa úsilia na propagáciu práce regiónov a miest, ktoré pomocou fondov EÚ zlepšujú každodenný život občanov.

V októbri sa vyše 10 tisíc účastníkov – vrátane viac než tisícky rečníkov z celej Európy aj mimo nej – zúčastní na podujatí s bohatým programom, ktorý budú tvoriť konferencie, výstavy a stretnutia určené na nadväzovanie kontaktov, pričom ústrednou témou bude regionálny a miestny rozvoj. Program sa každoročne upravuje podľa konkrétneho kontextu agendy EÚ. Účasť na tomto podujatí je bezplatná. V súvislosti s pandemickou situáciou a opatreniami sa toto podujatie konalo posledné 2 roky prevažne v online alebo hybridnej forme.

Regióny a mestá sú zapojené do formovania väčšiny politík EÚ. Miestne a regionálne samosprávy v EÚ sú zodpovedné za jednu tretinu verejných výdavkov (každoročne 2 100 mld. EUR) a dve tretiny verejných investícií (približne 200 mld. EUR), pričom tieto investície sa často musia vynakladať v súlade s právnymi ustanoveniami EÚ.

8. Rozvoj inovácií v Košickom kraji

Batérie

Košický samosprávny kraj je región, v ktorom sú zastúpené silné prvky výskumného a inovačného ekosystému. Tie máme v záujme ďalej rozvíjať aj prostredníctvom iniciatív v batériovom ekosystéme či vodíkových technológiách, ktoré sa stávajú, nielen ambicióznym, ale aj skutočne prosperujúcim a akcelerujúcim projektom, tak ako to môžeme napríklad sledovať pri rozvoji Európskej aliancie pre batérie či vzniku Slovenskej batériovej aliancie.

Je to práve Zastúpenie KSK pri EÚ pod ODDEZ, ktoré už počas svojej krátkej existencie vyvinulo aktivity a vytvorilo zázemie pre naštartovanie iniciatív, ktoré promptne rozbehol predseda kraja v záujme pritiahnuť do nášho regiónu túto udržateľnú investíciu v dynamicky sa rozvíjajúcom segmente elektromobility.

Iniciátorom projektu na vývoj, výskum a výrobu batérií s využitím v elektromobilitě je v našom regióne spoločnosť InoBat, ktorá má v oblasti batérií ambíciu poskytovať európskemu a časom aj ázijskému trhu nové energetické riešenia. Do projektu sa zapoja vzdelávacie a vedecké inštitúcie z Košického kraja a to Technická univerzita v Košiciach, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Slovenská akadémia vied. Tieto inštitúcie vytvorili konzorcium, ktoré na výskum a vzdelávanie využíva Výskumné centrum progresívnych materiálov a technológií pre súčasné a budúce aplikácie Promatech.

Na projekte bude spolupracovať aj Košický samosprávny kraj, ktorý ho inštitucionálne zastreší. Výskum, vývoj a výroba batérií s využitím v elektromobilitě má veľký potenciál. Jednou z úloh kraja je zabezpečiť technologický transfer a taktiež to, že technológie, ktoré pochádzajú z nášho kraja, nájdu svoje uplatnenie aj vo svete.

Prvým krokom realizácie projektu bolo podpísanie Memoranda o porozumení medzi zapojenými spoločnosťami a vedeckými inštitúciami, ktoré sa konalo vo štvrtok 12. decembra na Úrade KSK. Zámery projektu nadväzujú na podmienky Európskeho ekologického dohovoru, ktorý bol v decembri 2019 predložený na pôde Európskej komisie. Jedným z jeho hlavných bodov je do roku 2050 dosiahnuť uhlíkovú neutralitu v sektore energetiky.

Spoločnosť Inobat v súčasnosti stále pracuje na prvej fáze projektu. Táto fáza zahŕňa rozvoj vedecko-výskumného centra pre vývoj a výrobu batérií, ktoré bude pri Voderadoch. Po dovŕšení prvej fázy by sa malo prejsť k druhej fáze – vybudovanie gigafabriky na batérie na území Košického kraja.

V októbri 2020 na akcii GLOBSEC Tatra Summit 2020 Inobat predstavil prvú inteligentnú batériu pre elektromobily, ktorej prechádzal zhruba ročný výskum.

Európska komisia tiež vydáva legislatívu o batériách, čím zabezpečuje povinnú a oveľa efektívnejšiu recykláciu batérií. Začiatkom novembra 2020 Inobat podpísal Memorandum o porozumení so spoločnosťou Priombius, jednou z najinovatívnejších

spoločností na recykláciu batérií na svete. Spolu chcú vytvoriť rámec pre recykláciu batérií v strednej a východnej Európe. Podpísaním Memoranda Inobat urobil prvý krok k dosiahnutiu udržateľných a zelených cieľov, ku ktorým sa zaväzuje.

Vodík

Vzhľadom na Ekologickú dohodu prijatú v decembri 2019 a záväzok EÚ stať sa prvým klimaticky neutrálnym blokom na svete, sú zelené riešenia v súčasnosti jednou z najdiskutovanejších tém na pôde EÚ. Implementácia vodíkových technológií otvára nové možnosti v tejto oblasti.

Zastúpenie KSK pri EÚ sleduje globálne trendy ohľadom vodíka a jeho potenciálu stať sa významnou energetickou surovinou, a teda energetickej bázy s ekologickým aspektom. Svojou činnosťou podporuje KSK a jeho aktivity pri formovaní verejných politik v oblasti vodíkových technológií v záujme prechodu spoločnosti na nízko uhlíkové hospodárstvo.

Za uplynulé dva roky zaznamenávame prvotné úspechy smerom k implementácii vodíkových technológií na území Košického kraja, a to vďaka prvotným krokom Zastúpenia KSK pri EÚ.

Vďaka aktivitám Zastúpenia sa Košický samosprávny kraj spolu s Technickou univerzitou v Košiciach, Univerzitou P. J. Šafárika úspešne zapojil do výzvy Spoločného výskumného centra Európskej komisie (JRC) a získal grant na vypracovanie odbornej štúdie. Výsledkom spoločnej práce je Vodíková stratégia pre Košický kraj, ktorá bola vydaná v marci 2020 v anglickom jazyku. Košický samosprávny kraj sa stal prvým krajom na Slovensku a jedným z prvých v Európe s vlastnou vodíkovou stratégiou.

V januári 2021 bola vydaná rozšírená slovenská verzia Vodíkovej stratégie pre Košický kraj, ktorá bola následne vo februári 2021 prerokovaná a schválená Zastupiteľstvom KSK.

Vypracovanie stratégie bolo prvým krokom k ďalším aktivitám v oblasti vodíka. Na vypracovaní stratégie spolupracovala aj Národná vodíková asociácia Slovenska (NVAS). NVAS oslovila KSK a spolu sme zorganizovali prvý vodíkový workshop na Slovensku zameraný na východné Slovensko o aktuálnom dianí vo svete vodíkových technológií a plánoch rozvoja vodíkových technológií v Košickom a Prešovskom kraji. Workshop sa mal pôvodne konať prezenčne na jar 2020, ale kvôli pandémie koronavírusu bol presunutý a v online podobe sa konal 1. decembra 2020. Pozitívna spätná väzba viedla k organizácii ďalších regionálnych vodíkových workshopov na Slovensku.

KSK sa v októbri 2020 ako prvá samospráva stal členom NVAS. NVAS je spoločnou iniciatívou fyzických a právnických osôb s cieľom podporiť výskum, zavádzanie a využívanie nových technológií, využívajúcich vodík a palivové články. Vďaka členstvu v NVAS KSK získal prístup ku všetkým informáciám získaným na stretnutiach, rokovaníach, prezentáciách a workshopoch organizovaných medzinárodnými organizáciami v Bruseli – FCH JU a Hydrogen Europe, účasť na všetkých podujatiach organizovaných NVAS, pravidelné informovanie o novinkách v oblasti vodíka a vodíkových technológií, pravidelné informácie o legislatívnych zmenách a možnosť podieľať sa na týchto zmenách, členstvo v NVAS – klaster, sprostredkovanie vzájomných kontaktov medzi subjektmi z vodíkovej oblasti, možnosť odborných konzultácií pri projektových zámeroch a implementácii projektov.

Vodíková stratégia pre Košický kraj bola aj hlavnou témou prezentácie KSK v Dubaji na svetovej výstave EXPO Dubaj 2020 v novembri 2021. Stratégia prezentovala pre investorov z medzinárodného prostredia možnosti realizácie rôznych projektov regionálneho rozvoja na území kraja.

V roku 2022 plánuje KSK implementáciu prvých projektov vo vodíkovej oblasti. Rozpočet KSK počíta so zavedením vodíkových bicyklov určených pre turistické využitie a rovnako aj autobusmi prímestskej dopravy na vodíkový pohon.

Zastúpenie KSK pri EÚ plánuje naďalej mapovať vyvíjajúce sa trendy v oblasti vodíka a hlavne podávať informácie k aktuálnym výzvam, do ktorých by sa mohlo KSK zapojiť a využiť tak európske finančné prostriedky, ktoré sú vyčlenené na európsku zelenú transformáciu.

9. Spolupráca s ARC

ARC (Airport Regions Council/Rada letiskových regiónov) je združenie regionálnych a miestnych orgánov, ktoré majú na svojom území alebo v jeho blízkosti letisko. KSK sa v nadväznosti na pôsobenie v Bruseli stalo členom ARC, ktoré tak zastupuje záujmy svojich členov a spája širokú škálu odborných znalostí na rozhraní letísk a leteckej dopravy s miestnymi a regionálnymi politikami. Spoločným záujmom je maximalizovať prínosy letísk a minimalizovať ich vplyv na životné prostredie s cieľom zlepšiť kvalitu života občanov žijúcich v blízkosti letísk.

Víziou združenia je spojiť región a letisko a uľahčiť ich interakciu a spoluprácu na všetkých úrovniach, od správy, hospodárstva, životného prostredia, mestského plánovania a mobility, a umožniť im spolupracovať na zlepšení kvality života obyvateľov, predchádzať, predchádzať, minimalizovať a kompenzovať negatívne vplyvy činností letísk a poskytnúť svojim členom nástroje a znalosti na plánovanie, investovanie, zdieľanie a maximalizáciu prínosov leteckého sektora.

Poslaním je komunikovať a šíriť záujmy letiskových regiónov smerom k európskym inštitúciám a kľúčovým zainteresovaným stranám v oblasti letísk a letectva. ARC tiež udržiava pevné vzťahy s viacerými poslancami EP, ktorým záleží na rovnakých cieľoch a zdieľajú rovnakú víziu. ARC sa tiež zúčastňuje na mnohých konferenciách a politických fórach, kde sa diskutuje o politike spolu s hlavnými zainteresovanými stranami v oblasti letectva. ARC buduje profesionálnu sieť a platformu na podporu budovania a výmeny poznatkov. ARC pomáha KSK byť informovaní o súčasnom stave a predvídať zmeny v letectve tým, že umožňuje rýchly a rozsiahly prístup k výskumným štúdiám, projektom EÚ, tlačovým správam, školeniam a novinkám o aktuálnych otázkach.

Hodnotami tejto organizácie sú kvalita života občanov susediacich s letiskami, čo najmenší vplyv na životné prostredie a hospodársky rast letiskových regiónov a starostlivosť o ľudský faktor, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou tohto vývoja.

ARC sa v poslednom období podieľala na organizovaní stretnutí medzi vedením KSK a predstaviteľmi FLUGHAFEN WIEN AG (t. j. Letisko Viedeň, ktoré je majoritným vlastníkom Letiska Košice). ARC rovnako pripravilo a aktuálne stále pripravuje ďalšie odborné analytické výstupy pre potreby KSK, ktorý má záujem vykonávať svoje pôsobenie tak, aby mohol byť vzťah medzi regiónom a letiskom Košice obojstranne čo najviac prospešný.

10. Kooperácia s AER

Zhromaždenie európskych regiónov (AER) je najväčšia nezávislá sieť regiónov v širšej Európe, ktorá združuje regióny z 35 krajín - od Nórska po Turecko a od Ruska po Portugalsko. AER pôsobí všade na európskom kontinente, v Európskej únii aj mimo nej.

AER je miestom, kde sa stretávajú regióny na celom európskom kontinente: politici, úradníci, odborníci, poradcovia. S členskými regiónmi z 30 krajín je AER hlasom regionálnych orgánov od roku 1985 a zohráva kľúčovú úlohu pri uznávaní regiónov ako kľúčových hráčov v európskej výstavbe.

AER podporuje členov pri zlepšovaní ich politík prostredníctvom výmeny skúseností, zdieľania postupov a budovania kapacít.

Základom organizácie AER sú členské regióny. Dôležité je zapojenie členov prostredníctvom ich politikov a štátnych úradníkov, aby udržali sieť aktívnu a relevantnú. Majú kapacity na zviditeľnenie jednotlivých členov a politikov a na propagáciu ich práce, činností a aktivít.

Vďaka spolupráci s AER nadviazal KSK spoluprácu so zahraničnými regiónmi, najmä čo sa týka ekologických aspektov a vodíkových zámerov KSK. Tieto regióny poskytli KSK skúsenosti a odporúčania ako aj ďalšie kontakty, ktoré viedli ku stretnutiam a výmene informácií, napr. so zástupcami Dolného Rakúska, Rakúskej obchodnej komory, Katalánska či Malopolska región.

11. Prepojenie Inovačného centra KSK s EÚ - Spolupráca s regiónom Alentejo (PT) na projekte z programu Horizont Europe s možným príspevkom 5 mil. EUR z EÚ

V nadväznosti na spoluprácu s regiónom Alentejo, ktorú vytvorilo Zastúpenie KSK pri EÚ – napr. aj cez priamu účasť a zapojenie pána predsedu KSK Rastislava Trnku do summitu European Regions for Smart Communities Summit Alentejo (máj 2021), bolo logické pristúpiť k ďalšiemu kroku a to k partnerstvu na konkrétnom projekte v rámci programu Horizon Europe, ktorý vedie región Alentejo s partnermi.

Región Alentejo pozval KSK na spoluprácu, pretože bol presvedčený, že naše dva regióny majú tak podobné postavenie, dobrú zahraničnú (Brusel) spoluprácu, že môžu nadviazať hlbšie prospešné vzťahy.

Kompetenčné centrum Smart Valley bude prvým centrom v Európe, ktoré je koncipované a navrhnuté tak, aby sústredilo potenciál pre vývoj a komercializáciu najslubnejších projektov inteligentného vzdelávania ako služby. Kompetenčné centrum je jedinečným miestom vytvárajúcim priaznivé podmienky na rozvoj a podporu vedeckých, obchodných a inovačných aktivít. V kompetenčnom centre, ktoré je zamerané na poskytovanie kritického množstva kapacít inteligentným komunitám, sa budú vyvíjať najpokročilejšie technológie Learning4.0 v strategických oblastiach, ako je ochrana prírody, životného prostredia a klímy. Centrum excelentnosti poskytne riešenia pre ambiciózne úlohy na rozšírenie inovačných aktivít.

Vytvorenie Kompetenčného centra Smart Valley bude logickým pokračovaním konsolidácie kompetenčných centier Smart Communities v regiónoch Alentejo a Košice. Inovatívne nástroje Learning4.0 vrátane AI-base budú základom pre rozvoj inovačných aktivít, podnikateľských inkubátorov a regionálnych centier rozvoja podnikania, dizajnerských a školiacich laboratórií a projektových tímov. Vytvorí sa tak dobrý ekosystém pre inteligentné komunity, ktoré budú podporované učiacimi sa komunitami, aby sa sociálne tkanivo miestnych a regionálnych komunít posilnilo digitálnym rozvojom.

Hlavným cieľom Kompetenčného centra Smart Valley je zvýšiť efektívnosť využívania intelektuálneho potenciálu umelej inteligencie a testovania technológií učenia sa umelej inteligencie v oblastiach súvisiacich so životným prostredím a klímou. Kompetenčné centrum Smart Valley je jedným z hlavných nástrojov na vytvorenie schopného

a efektívneho európskeho pásu inovačných centier a ich riadenia v záujme generovania nových projektov v oblasti zelených a modrých inovácií.

Hlavná činnosť inovačných centier v Alentejo a Košiciach zahŕňa rozvoj zdravého podnikateľského prostredia pre rozširovanie výsledkov intelektuálnej činnosti inteligentných vzdelávacích komunit, inovačných údolí a centier. To sa spája so zastupovaním záujmov kompetenčného centra inteligentných údolí v spoločných inovačných projektoch v relevantných oblastiach inteligentných komunit, najmä v témach, ako je ochrana prírody, životného prostredia a oblastí súvisiacich s klímou.

Hlavným strategickým zameraním Kompetenčného centra Smart Valley je podpora aktívnej spolupráce rôznych aktérov v procese vývoja a uvádzania nových produktov/služieb na trh vrátane testovania technológií rozšírených o AI learning4.0. Spolupráca kompetenčného centra s inovačnými ekosystémami na regionálnej aj európskej úrovni bude založená na integrácii kompetencií, schopností a znalostí presahujúcich sektorové, regionálne a organizačné hranice. Tým sa európskym sieťam inteligentných komunit poskytnú digitálne a inteligentné učiace sa riešenia relevantné pre ochranu prírody, odolnosť spoločnosti, životné prostredie a klímu. Kompetenčné centrum Smart Valley potom bude s týmto ekosystémom zdieľať možnosti odborného rozvoja, nové oblasti práce a inovačné reťazce.

Očakáva sa, že odborníci z Kompetenčného centra Smart Valley budú poskytovať pomoc a podporu založenú na znalostiach pri plánovaní a realizácii aktivít projektovým tímom, začínajúcim podnikom a komunitám inteligentného vzdelávania, ktoré sú založené na inováciách. Tým sa uľahčuje a zvyšuje pripravenosť a realizácia inovačných projektov a uvoľňuje sa potenciál obchodného modelu Learning4.0 a inteligentného vzdelávania ako služby. Okrem toho bude pridanou hodnotou aj všeobecne uznávaná značka spojená s kompetenčnými centrami Smart Valley.

V rámci vedeckého výskumu kompetenčného centra Smart Valley vznikne pozoruhodný počet výsledkov intelektuálnej činnosti s vysokým potenciálom pre riešenie problémov vyvíjajúcej sa spoločnosti, zaťaženej životného prostredia a meniacej sa klímy. Možnosť ich realizácie spravidla vyplýva zo zapojenia tretích strán, a to z akademickej a výskumnej oblasti. V tomto prípade sa navrhované kompetenčné centrum Smart Valley môže stať aj jedným z nástrojov na nadviazanie dialógu so spoločnosťou a hľadanie potrebných prostriedkov na riešenie spoločenských problémov.

S cieľom nájsť čo najefektívnejšie riešenia bude kompetenčné centrum Smart Valley:

- vykonávať vysokokvalitný nezávislý výskum;
- podporovať nové trendy súvisiace s inteligentnými komunitami, konkrétne v oblasti ochrany prírody, klímy, životného prostredia a odolnej spoločnosti;
- školiť budúcich lídrov komunit;
- poskytovať platformu pre komunikáciu všetkých účastníkov.

Kompetenčné centrum Smart Valley plánuje priniesť na trh celý rad inteligentných služieb, pričom sa bude opierať o kompetencie dostupné v divíziách kompetenčného centra, ako aj o úspechy inovátorov tretích strán.

Okrem toho môže Kompetenčné centrum Smart Valley slúžiť ako základ a perspektíva vytvárania nových európskych inteligentných údolí. Kompetenčné centrum je pripravené pomáhať ďalším možným európskym inovačným údoliám a centráram pri navrhovaní a budovaní ich inovačnej infraštruktúry a tiež pri rozvíjaní medziuniverzitnej spolupráce pri spoločnej podpore inovačných projektov. Kompetenčné centrum pre inteligentné údolia bude spolupracovať aj s jednotlivými regiónmi a poskytovať im rôzne služby, a to v rámci prác vykonávaných prostredníctvom ich inovačných programov, ako aj samostatne.

Kompetenčné centrum Smart Valley sa vo svojej činnosti zameria na využívanie, o. i., skúseností popredných svetových univerzít a organizácií organizujúcich podobné štruktúry doma.

Momentálne sa projekt nachádza vo fáze ukončovania prípravy projektového návrhu a podávania žiadosti.

12. Vzdelávacie centrum zelených technológií

Kamkoľvek sa dnes pozrieme, ekologické technológie sú v popredí záujmu priemyslu, akademickej obce a tvorcov politik. Každý si v podstate želá čistejší, bezpečnejší a ekologickejší svet, ale veľa sa diskutuje a uvažuje o tom, ako to prakticky dosiahnuť. V Európe a vo zvyšku sveta sa stanovujú rôzne ciele v oblasti emisií a emisií oxidu uhličitého v nádeji, že sa minimalizujú straty energie a zabráni sa možnému katastrofickému klimatickému zlyhaniu. Ako zmierniť klimatické riziká a zhoršovanie životného prostredia a zároveň zachovať prosperujúce a inkluzívne hospodárstvo, nie je len výzvou v oblasti sociálnej a verejnej politiky, ale aj technologickej a vzdelávacej.

Zelená dohoda je nová stratégia rastu, ktorej cieľom je premeniť EÚ na spravodlivú a prosperujúcu spoločnosť s moderným, zdrojovo efektívnym a konkurencieschopným hospodárstvom bez čistých skleníkových plynov do roku 2050. Jej cieľom je tiež chrániť, zachovať a zveľaďovať prírodu a chrániť zdravie a blaho občanov pred rizikami a vplyvmi súvisiacimi so životným prostredím. Očakáva sa tiež, že tento prechod bude sociálne spravodlivý a inkluzívny. Ľudia by mali byť na prvom mieste a mala by sa vyplácať pozornosť regiónom, priemyselným odvetviám a pracovníkom, ktorí budú čeliť najväčším výzvam. Keďže bude prinášať zásadné zmeny, aktívna účasť verejnosti a dôvera v prechod je prvoradá, aby politiky fungovali a boli prijaté. Je potrebná nová sociálna dohoda, ktorá by spojila občanov vo všetkých ich rozmanitostiach, pričom národné, regionálne a miestne orgány, občianska spoločnosť a priemysel budú úzko spolupracovať s inštitúciami a poradnými orgánmi EÚ.

Vzdelávacie centrum zelených technológií (GTLC) bude sídliť v Strednej priemyselnej škole strojníckej (SPŠS) v centre Košíc, konkrétne na rohu Strojárskej a Komenského ulice. Nachádza sa priamo oproti administratíve Úradu KSK a vedľa Východoslovenského múzea na Námestí Maratónu mieru. Keďže sa nachádza na križovatke ciest, je ideálnym miestom pre návštevníkov z radov verejnosti a turistov, keďže je okamžite viditeľný zo všetkých strán a je pre nich k dispozícii široký vstup. GTLC by malo spočiatku zaberať prvé poschodie rohu s dvoma veľkými miestnosťami, foyer a parkom za jeho interiérom.

Škola bola založená v roku 1872 a má slávnu históriu ako stredná škola, ktorá vznikla počas Rakúsko-Uhorska a pretrvala aj počas Československa, a to tak v jeho demokratickom, ako aj štátno-socialistickom období. V súčasnosti škola spadá pod regionálnu pôsobnosť KSK a naďalej vychováva kvalitných žiakov v oblasti automechaniky a dokonca aj letectva, ktorí sú veľmi žiadaní v priemysle. Rast a investície do ekologického hospodárstva si budú vyžadovať ešte novšie technické zručnosti. Riaditeľ a pedagógovia školy majú záujem a snahu modernizovať svoje zariadenie a učebné osnovy tak, aby odrážali najnovšie trendy. Keďže hospodársky vývoj pokračuje, bolo by zaujímavé zaradiť do programu výstavu, ktorá by sledovala históriu učebných osnov školy pri jej postupe od "hnedých" odborov k "zeleným". Tematický obsah Koncepcia spočíva v tom, aby sa priestory "zeleného kútika" naplnili živými, interaktívnymi exponátmi, ktoré vyvolajú predstavivosť návštevníkov a inšpirujú ich k väčšiemu záujmu o zelené technológie. "Zelené technológie" sú ohlasované ako riešenie problémov ľudstva, avšak široká verejnosť má len málo praktických vedomostí o tom, čo to znamená. Najmä technické riešenia nie sú vždy jasné a nie sú jasné ani kariérne cesty pre tých mladých ľudí, ktorí by mohli byť povzbudení k rozvoju tak potrebných technických zručností v týchto oblastiach.

Vodík, voda, geotermálna energia, slnečná energia, veterná energia, biomasa, jadrová energia... to sú niektoré z hlavných možností, ako dosiahnuť ciele v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. V rámci týchto rôznych tém "zelených technológií" by sa prezentovali reálne, atraktívne expozície, ktoré by predstavili nové a vznikajúce technológie. V pokračujúcom duchu podpory spolupráce v rámci košického regionálneho "znalostného trojuholníka" by sa tieto exponáty určovali v úzkej spolupráci s KSK, SPSS, priemyslom, miestnymi univerzitami (t. j. TUKE a UPJŠ) a dokonca aj so samotnými podnikavými občanmi - žiaden geniálny nápad nebude odmietnutý! Dôraz sa bude klásť na otvorenosť a neutralitu voči všetkým záujemcom, ktorí môžu navrhnúť nové a zaujímavé riešenia.

13. Ambasádor Európskeho klimatického paktu

Zelené témy sú pre KSK kľúčové je dôležité poukázať, že aj volení zástupcovia majú záujem o zlepšenie životného prostredia a šírenie osvetu na túto tému. Európsky klimatický pakt vyzýva všetkých, aby sa zapojili do opatrení v oblasti klímy a vybudovali ekologickejšiu Európu. Cieľom Európskeho klimatického paktu je informovať, inšpirovať a podporovať spoluprácu medzi ľuďmi a organizáciami, od orgánov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni až po podniky, zväzy, organizácie občianskej spoločnosti, vzdelávacie inštitúcie, výskumno-inovačné organizácie, skupiny spotrebiteľov, ako aj jednotlivcov. Primárne ide o PR aktivity s cieľom zapojenia vplyvných ľudí venujúcich sa tejto problematike do šírenia "zelenej" osvetu do svojho okolia a tlačiť ich spoločne k poslancom, iných predstaviteľov samospráv a postupne smerom „nahor“. Predseda KSK bol vybraný za ambasádora Európskeho klimatického paktu. Oficiálne podujatie, kde boli predstavení prví ambasádori bolo 16. decembra 2020. Úlohou ambasádorov je osloviť ľudí a/alebo organizácie, ktoré ešte nie sú zapojené do opatrení v oblasti zmeny podnebia; informovať, inšpirovať a podporovať opatrenia v oblasti klímy v rámci svojich spoločenstiev a sietí; ísť príkladom v boji proti zmene klímy a v ochrane životného prostredia a tvoriť pomyselný most medzi občianskou spoločnosťou, zainteresovanými stranami a Európskou komisiou.

14. Spolupráca s DG ECHO Európskej komisie – Kríza na Ukrajine

Hoci ťarchu vznikajúcej utečeneckej krízy zatiaľ znášajú najmä ukrajinskí susedia Poľsko, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko – hlavne jeho východné regióny, jej dopad čoskoro pocíti aj väčšina európskych krajín a regiónov. V kontexte prebiehajúcich kritických udalostí u nášho suseda Ukrajiny Zastúpenie bezodkladne kontaktovalo Generálne riaditeľstvo pre európsku civilnú ochranu a operácie humanitárnej pomoci EK. Zastúpenie tlmočilo rozhodnutie KSK byť aktívnym a priamym partnerom pri pomoci zvládať bezprecedentnú ťažkú životnú situáciu. Zastúpenie KSK tak vyjadrilo presvedčenie, že pomoc, ktorú poskytuje a bude poskytovať EÚ v záujme zvládať dôsledky, je potrebné poskytovať čo najpriamejšie cez tých čo sú najbližšie k ľuďom a rozumejú ich potrebám – samosprávy. Pomoc je tak rýchlejšia, adresnejšia a efektívnejšia. Zástupca EK na stretnutí vyjadril presvedčenie, že táto myšlienka je zaujímavý nápad, ktorý by bolo možné presadiť. Prílev vojnových utečencov predstavuje veľkú výzvu pre európske regióny. Tie sa napriek dlhoročným sľubom zo strany európskych predstaviteľ stále necítia docenení v rozhodovacích procesoch Únie. Utečenecká kríza pre nich môže byť šancou získať väčší vplyv.

V súvislosti s úsilím o väčší vplyv, samosprávy vyzývajú na väčšiu flexibilitu a možnosť prijímania rozhodnutí o najväčšom balíku peňazí Únie: politiky súdržnosti, ktorá v sedemročnom európskom rozpočte predstavuje 392 miliárd eur.

Na potreby ukrajinských vojnových utečencov sa využívajú aj peniaze Únie. Európska komisárka pre súdržnosť Elisa Ferreira oznámila, že zabezpečí, aby sa k tomuto účelu použili

kohézne fondy. Súčasné bezpečnostné napätie nás všetkých ovplyvňuje, no obzvlášť zasiahnuté budú štáty a regióny v prvej línii.

Komisia preto predloží nové návrhy na predĺženie stopercentného spolufinancovania zavedeného v rámci investičnej iniciatívy Kohézna politika proti koronavírusu (CRII) o ďalší rok a prispôsobí pravidlá súdržnosti tak, aby členské štáty mohli podporovať prichádzajúcu Ukrajinu.

15. Ďalšia spolupráca s Inovačným centrom KSK a nadviazanie európskej spolupráce

Zastúpenie má záujem úzko spolupracovať s novovzniknutým Inovačným centrom KSK. Táto kooperácia bude o to viac prospešná, nakoľko EÚ ako odpoveď na krízové dianie v Európe bude musieť masívne naplno zvýšiť inovačný potenciál. Čo sa týka Green Deal ako jednej zo základnej prizmy a priority politik EÚ, pravdepodobne vzhľadom na bezprecedentnú krízu na Ukrajine dôjde k určitej zmene paradigmy, tak aby regióny v EÚ boli viac sebestačné a menej energeticky závislé. Závislosť EÚ od dovozu energie dnes predstavuje 60 %, čo je najviac za posledných 30 rokov.

Nie všetky členské štáty EÚ však majú rovnaké technické, prírodné a geomorfologické podmienky. Komisia by preto mala umožniť voľný výber najlepšej technológie adekvátnej potrebnej situácii. Mali by sme tiež maximalizovať výrobu elektrickej energie z bio energie a investovať do zariadení na výrobu energie z odpadu. Musíme tiež vybudovať obehové hospodárstvo, ktoré pomôže zmeniť zásobovanie zdrojmi.

Zavádzanie nových riešení si vyžaduje viac inovácií. Verejné investície EÚ do výskumu, vývoja a inovácií v oblasti čistých technológií sú stále veľmi nízke (na úrovni roku 2010) a musia sa rýchlo zvýšiť, aby sa zabezpečilo rýchle zavedenie obnoviteľných zdrojov energie a nízko-uhlíkových plynov, ako aj kapacít na skladovanie elektrickej energie. EÚ musí v každom prípade vytvoriť regulačný rámec, ktorý umožní podnikom všetkých odvetví a veľkostí inovovať a vytvárať produkty a služby bez toho, aby bola ohrozená technologická neutralita.